

İletişim Eğitiminin Hedefi: Yeni Bir Entellektüel Yaratmak

Serdar Öztürk¹

"Eğitim, Ansiklopedik Bilgiler Verme Meselesi Değildir,
Öğrencinin Zaten Sahip Olduğu Farkındalığı
Geliştirme ve Disipline Etme Meselesidir"
(Gramsci, 2010: 66).

Özet

İletişim disiplinlerarası bir alan olmasına karşın, iletişim eğitiminin iletişim disiplinlerarası özelliğine uygun olarak düzenlendiğini ileri sürmek mümkün değildir. İletişim eğitimi, hem amatör hem de profesyonel ruha sahip entelektüeller yetiştirmek üzere düzenlenmelidir. Bu amacı gerçekleştirmek için, öncelikle, iletişim fakültelerindeki akademisyenlerin hem birbirleriyle hem de farklı disiplinlerdeki akademisyenlerle teori ve pratik düzeyde işbirliğine gitmeleri gereklidir.

Anahtar Sözcükler: Entelektüel, İletişim Eğitimi, Organik Entelektüel, Geleneksel Entelektüel

The Objective of Communication Education: Creating A New Intellectual

Abstract

Although communication is an interdisciplinary area, it is not possible to claim that this position of it is in line with education of communication. Communication education has to be arranged to raise intellectuals who have both amateur and professional spirit. To accomplish this vision, first of all, academics in communication faculties must cooperate with each other and scholars in different disciplines both in theory and practise level.

Key Words: Intellectual, Communication Education, Organic Intellectual, Traditional Intellectual

¹ Doç. Dr. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi.

Giriş

“İletişim disiplinlerarası bir alandır” ifadesi artık neredeyse bir klişe halini almıştır. Alan içinde ve hatta dışında çalışan amatör ve profesyonel pek çok insani iletişim gücünün² kabul edebileceği bir mottodur bu. Antropolog Lévi Strauss, yıllar önce toplumsal insanbilimi, ekonomi ve dilbilimin ortak bir bilim adı altında “iletişim bilimi” altında toplanacağını (Özkök, 1985: 13) belirtmesinden beri, iletişimin disiplinlerarası bir kavşak noktası olduğu sık sık getirilmiştir. Eğer toplum, aralarında iletişimde bulunan insanlardan oluşuyorsa, eğer insan bir iletişim gücü olarak her daim semboller alışverişinde bulunarak varlığını sürdürüyorsa ve eğer dil, yaşamın peşinden giden türevsel ve ikincil bir araç değil yaşamla birlikte giden, gelişen ve yaşamın varlığı için olmazsa olmaz unsurlardan birisiyse bu düşünceye katılmamak mümkün değildir. İletişimin insani ve sosyal bilimlerin buluşacağı bir alan olarak ileri sürmek kehanet değildir. İçinde kültür, insan, iktisat, ideoloji, teknik, teknoloji, anlam, içerik, estetik, medya sembol, gösterge, manipülasyon, alımlama ve propaganda gibi pek çok anahtar sözcüğü barındıran devasa bir alanın diğer pek çok disipline göre daha bu potansiyeli barındırdığı söylenebilir.

İletişim alanında çalışan bir insanın işleyeceği çok fazla malzeme vardır. Malzemelerin diğer disiplinlerle ilişkileri bizleri ister istemez o alanlar içinde yolculuk yapmaya zorlar. Gelgelelim bu o kadar da kolay bir yolculuk değildir. Farklı patikalarda farklı engellerle karşılaşma, çok farklı terminoloji ve bilgi yükü arasında yolunu şaşırma, yeni malzemeleri içselleştiremem ve de iletişimle ilişkilendiremem zorluklar arasında sayılabilir. İletişim alanını merkezi bir konumlanma yapan ya da amatör ruhla çalışan birisinin işi, bu çerçeveden bakıldığında, o kadar da kolay değildir. O, yer geldiğinde bir tarihçi, yer geldiğinde bir sosyolog, psikolog, saha araştırmacısı, metin çözümleyici, kültür bilimcisi ve ekonomi politikçi gibi konumlar arasında dans edebilmelidir. Eğer iletişimin sadece bir alanına kendisini sınırlamak ve o konuda katı bir uzmanlaşmayı tercih ediyorsa elbette bu kadar geniş sahalarda gezinti yapmak zorunda kalmayacaktır. Kişi kendisini sadece örneğin sinema filmleri çözümleyicisi olarak konumlandırarak ve belki sinema eserinin üretildiği iktisadi, toplumsal koşulları analizine bile katmayacaktır. Ancak burada sorulacak ve sorgulanacak iki soru vardır: Acaba bu derece katı bir uzmanlaşma ve kendini sınırlama ne derece bir entelektüel duruşu içerir? Buna bağlı ikinci soru, alanda uzmanlaşmanın iletişim alanının doğasıyla ne derece uyumluudur? Böylece biri genel, diğeri iletişim alanına münhasır iki soruyla karşı karşıya kalmaktayız.

1. Entelektüel Duruş

Önce genelden başlayalım: İletişim alanı dahil sosyal bilimlerin herhangi bir disipliniyle uğraşan birisinin sadece kendisine bir alan belirleyip o sahada çalışmalar üretmesi ve çalışmalarını üretirken farklı disiplinlerden ve yaklaşımlardan beslenmemesi ne derece entelektüel bir duruşu içerir? Bu beslenme, ana işin bir türevi mi olmalıdır yoksa tıpkı ana alanla eş değerde bir öneme mi gerektirmelidir?

Bu soruların yanıtları için anahtar kavrama, entelektüele, girizgah niteliğinde de olsa açıklık getirmek gerekiyor. Entelektüel ile kast edilen nedir?

İtalya’da Faşist Mussolini yönetimince 1925-1937 yılları arasında hapsedilen filozof ve olağanüstü siyaset bilimi analizleriyle kendisini kabul ettirmiş Antonio Gramsci, entelektüeli ikiye ayırır. İlki, kuşaktan kuşağa aynı işi yapan idareciler, öğretmenler ve din adamları gibi geleneksel entelektüeller; ikincisi ise entelektüel işlevlerini daha fazla iktidar, daha fazla kontrol gücü sağlamak ve çıkarlarını örgütlemek isteyen sınıf ya da kuruluşlarla doğrudan bağlantılı olan

² İnsani iletişim gücü’nü, hem geniş hem de dar anlamda kullanmak mümkündür. Geniş anlamda ele alındığında yaşayan her insan iletişim gücüdür, çünkü insan hayalleriyle, düşünceleriyle, konuşmalarıyla, jestleriyle ve yaşadığı her an kurduğu tüm iletişimleriyle bir iletişim gücü olma potansiyelini bünyesinde taşır. İletişim gücünü dar anlamda kullandığımızda ise, medya veya iletişim alanında çalışan tüm bilgi işçilerini (halkla ilişkiler uzmanından, matbaadaki dizgicilere ve üniversitedeki öğretim elemanına kadar) kast etmekteyim.

organik entelektüellerdir (Gramsci, 2010: 374-384). Geleneksel entelektüeller, kendilerini egemen toplumsal gruptan bağımsız ve özerk gibi sunarlar (377). Bu entelektüeller, mevcut toplumsal yapıdan ziyade önceki toplumsal yapının hakim yapısıyla organik olarak ilişki içerisindeyler. Önceki toplumsal yapının tortusu gibidirler bu entelektüeller (1978: 5-6). Organik entelektüeller ise mevcut toplumsal yapıya organik bağı olan entelektüellerdir. Bu entelektüellerin iki boyutu vardır. İlki, mevcut toplumsal yapıyla uyumlu ve sürekli yapının genişlemesi için kendisinden yararlanan uzman, halkla ilişkilerci ve teknisyen gibi entelektüellerden oluşur. Gramsci, bu düzeydeki organik entelektüeller hakkında şunları yazar: “Kapitalist girişimci kendisiyle yan yana olacak şekilde sınai teknisyenini, ekonomik politik uzmanını, yeni bir kültürün, yeni bir hukuk sisteminin vs. örgütçüsünü yaratır. (Gramsci, 2010: 375).

Bu çerçeveden değerlendirildiğinde, günümüz toplumlarında halkı belli konularda ikna etmek için görevlendirilen, bir ürünün veya şirketin pazardan daha çok pay almasını sağlamak için taktik ve stratejiler geliştiren reklamcı ve halkla ilişkiler uzmanı ve seçmenlerin düşüncelerini yönlendiren birisi organik entelektüeldir. Gramsci'ye göre organik entelektüeller topluma aktif olarak katılırlar, insanları ikna etmek, yönlendirmek ve piyasaları geliştirmek için yoğun çalışırlar ve sürekli hareket halinde olurlar. Belirli bir görevde yıllarını harcayan ve aynı işi yapan öğretmen ve papaz gibi entelektüellerin tersine sürekli bir inşa, oluşum ve hareket halindedirler.

Ancak organik entelektüel, Gramsci tarafından sadece bu düzeyde ele alınmaz. Düşünürü göre işlevleri doğrudan doğruya veya dolaylı olarak önceki toplumsal yapıya uyumu sağlamak (geleneksel entelektüeller) veya mevcut egemen bir toplumsal sınıfın lehine olmak üzere zor ve rızayı örgütlemek olan entelektüeller dışında (yani mevcut düzene hizmet eden organik entelektüeller dışında) önceki ve fiili toplumsal düzenin her ikisini de sorgulayan, onlara karşı çıkan ve de onları dönüştürmeye muktedir olacak madun sınıfların entelektüellerinin nasıl oluşturulacağı önemli bir sorundur. Gramsci'ye göre madun sınıfların başka sınıfların entelektüellerine bağımlı olmaksızın hegemonyayı ele geçirmeleri için kendi organik entelektüellerini inşa etmeleri gereklidir. Bu çerçevede eğitime özel önem vermek gerekir (Gramsci, 2010: Bkz. özellikle X. Bölüm, “Aydınlar ve Eğitim”).

Gramsci'nin entelektüele dair temel yaklaşımını benimseyen Edward Said (2009) ise kavrama yönelik daha farklı açılımlar yapar. Said, entelektüelin statükoyu sürekli rahatsız eden bir konumda olması (10), “insan düşüncesini ve insanlarıarası iletişimi kıskacı altına alan klişeleri ve indirgeyici kategorileri” kırması gerektiğini yazar (11). Said'in entelektüele yaklaşımı evrensel ve belki biraz aşkınsaldır: Entelektüel birey, hangi partiye yakınlık duyarsa duysun, “hangi ülkeden gelirse gelsin ve kendini aslen neye bağılı hissederse hissetsin, insanların çektiği acılar ve yaşadığı baskılar konusunda belli doğruluk standartlarından” şaşmamalıdır (12). İşte tam bu noktada Said, Gramsci'nin madun kesimlerin içinden çıkmasını arzu ettiği organik entelektüelin işlevini hatırlatır bir konumu net olarak vurgular: “...bence entelektüel mümkün olduğunca geniş bir halk kesimine seslenir (onları küçümsemez), bu kesim onun doğal muhatabıdır” (13).

Entelektüel, görevini icra ederken devletten ve şirketlerden gelen baskılarla karşılaşır elbette. Bu baskıların zora dayanması gerekmez. Entelektüelin halk yerine devlete ve şirketlere biat etmesini sağlayan temel etmenlerden belki en önemlilerinden birisi, medyanın, hükümetlerin ve büyük şirketlerin oluşturduğu devasa ağ karşısında insanın kendisini güçsüz hissetmesidir. Bir entelektüel bu otoritelere bilerek ait olmak istemiyorsa ve olmuyorsa, sesini duyurmama tehlikesi de vardır. Gelgelelim bütün bu tehlike ve risklere karşın entelektüel olmak demek muhalif olmayı, eleştirel bir söylem kültürünü benimsemeyi, dünyayı ve toplumu anlamayı ama anlamakla yetinmeyip dönüştürmek için mücadele etmeyi içerir. “Entelektüel”, Said'in deyişine göre, “her zaman ya daha zayıf olanları, daha az temsil edilen, unutulmuş veya umursanmayanların ya da daha güçlü olanların yanında saf tutma seçenekleriyle karşı karşıyadır. (2009: 43). Ama güçsüzlüklerin yanında bir konum belirlemek yine aynı düşünürün düşüncesine göre entelektüeli

evrensel anlamda entelektüel yapan ölçütlerden birisidir.

Evrensel düzeyde bir entelektüel olmanın zor bir seçeneği içerdiği böyle bir durumda konu uzmanlaşmaya geldiğinde de aynı zorluğun aynı derecede devam ettiğini söyleyebiliriz. Günümüzün parçalı bilim dünyasında mümkün olduğunca parçalar üzerinde uğraşmak ve onda uzmanlaşmak adeta hakim paradigma haline gelmiştir. Bu durum iki düzeyde yürür: önce kendi disiplininin sınırlarında; sonra o disiplinin belli bir alanında. Böylece örneğin bir entelektüel iletişim disiplini üzerinde uzmanlaşmak istiyorsa bilimsel topluluğun temel kriterlerini yerine getirecek ve o alanla ilgili bol okuma yapacaktır. İkinci olarak o disiplinde uzmanlaşacağı bir ana alan ve belki bir minor alan bulacak böylece tüm akademik yaşamı boyunca bunlar üzerine yazacak, konuşacak ve ders anlatacaktır. Sözcüğün tam anlamıyla mesleğinde ve alanda profesyonelleşecektir. Sorgulanması gereken en önemli noktalardan birisi işte bu profesyonelleşmedir.

2. Profesyonelleşme mi Amatörleşme mi?

Şerif Mardin bir yazısında (1993: 285-286) insanın yaratıcı ve üretici enerjisine gönderme yapan “daemon” kavramı üzerinde durur. Kendi deyimiyile “daemonic” güçler “insan şahsiyetinin tümünü bir dalga gibi kaplama potansiyeli taşıyan herhangi bir tabii eğilimdir. Cinsiyetin kudreti, yaratıcının inadı, kızgınlığın yakıcılığı, iktidar hırsı insanın “daemonic” uzantılarının örnekleridir. “Daemon”, statik bir nesne olmaktan ziyade, saklı bir güçtür, “insanın yaratıcı ve kahredici” enerjisinin ortak kaynağıdır. İnsan, davranışının derinliklerindeki eğilimleri bulabilmek için “daemon”u kabul etmeli ve onunla yüzleşmelidir (285). “Daemon”la yüzleşmemesi ve onun maskelenmesi durumunda entelektüelin iki seçeneği vardır: ya ideolog olur ya da dedikodu yazarlığına soyunur (285-286). Buna bir de Mardin’in değinmediği, entelektüelin amatör ruhunu kaybetmesi, potansiyel enerji ve ihtirasını yazılarına, konuşmalarına ve derslerine yansıtamaması, sürekli profesyonel düzeyde kalması gibi bir boyutu da ekleyebiliriz. Daima profesyonel düzeyde kaldığı için de resmi, düz, mekanik ve bir tür Gramsci’nin ayırımını yaptığı masa başında kendi kendini tekrar eden geleneksel bir entelektüel konumuna doğru yol alır. Uzmanlaşmada aşırılık profesyonelleşmede de aşırılığa ve en nihayetinde insanın içindeki “daemonic” amatör ruhu öldürmeye kadar giden sonuçlar yaratabilir.

Turgenev’in 19. yüzyıl romanı Babalar ve Oğulları’na (1999) baktığımızda amatör ruhlu entelektüel Bazarov ile karşılaşırız. Bazarov, asi ruhu, uyumcu özellikler göstermeyen, fikirlerini para karşılığı satmayan, tuhaf uçlarda gezinen, içindeki “daemonic” güçleri hayata yayan, tüm alanlar arasında dans eden bir özelliğe sahip tiptir. Bazarov, yirminci ve yirmibirinci yüzyılda, fikirlerini para karşılığı satıp, sadece kendisine verilen belirli görevleri yapan profesörlerden, yöneticilerden, gazetecilerden, bilgisayar uzmanlarından, köşe yazarlarından ve danışmanlardan fersah fersah uzaktadır.

Russell Jacoby’nin deyimiyile (1987) günümüz entelektüelleri akademide belirli uzmanlaşmaların sonucunda kendilerinden başka kimsenin anlamadığı tuhaf jargonlarla konuşup yazan profesyoneller halini almış ve artık akademik kariyer yapmanın kendisi asıl amaç haline gelmiştir. Yazma ve konuşma üslubunun anlaşılmasız ve karmaşık olması akademik olmanın ölçütü haline gelmeye başlamıştır. Aslında “iflah olmaz ölçüde bağımsız bir ruh” olması gereken entelektüel, günümüzde ceketlerini ilikleyen, söylediklerini kimsenin anlamadığı, kamusal tartışma yapmaya öncülük etme yerine kendi ünlerini pekiştirme derdinde olan ve uzmanlaşma içinde olmayanların dehşetle izlediği teknisyenler ordusu halini almıştır.

Said ise entelektüellere yönelik tehdidin aslında akademi, ticarileşmiş yayınevleri ve basından ziyade “profesyonizm” tutumunda görür. “Profesyonizm” ile kast ettiği, bir entelektüelin yaptığı işi geçim kaygısıyla belirli saatler arasında yapılacak bir meslek gibi görmesidir. Kendi deyimiyile profesyonizm, “denizi bulandırmamanız, kabul edilmiş paradigmalardan ya da sınırların dışına

çıkmanız, pazarlanabilir ve öncelikle de 'prezantbl' olmak uğruna kendinizi 'aman bir tatsızlık çıkması da' diye düşünen, apolitik ve 'nesnel' biri haline getirmenizdir" (2009: 76).

Profesyonelizmin karşısında ise "amatörizm" yer alır. Amatörizm tutumu, entelektüelin yaratıcılığına ve iradesine meydan okuyan baskılara karşı koyabilmeyi. Amatörizm, "Kâr ya da ödül beklentisiyle değil, tabloyu daha geniş çizmeye, belli çizgiler ve engeller arasında bağlantılar kurmaya duyulan aşk ve dinmek bilmez merakla; bir uzmanlık alanına kapatılmayı reddederek, belli bir meslektan olmanın getirdiği her türlü kısıtlamaya rağmen düşüncelere ve değerlere özen göstererek hareket etme isteğidir" (Said, 2009: 78).

Entelektüel yaratıcılığa yönelik baskıları birkaç grupta toplamak mümkündür: uzmanlaşma, bilirkişilik, iktidar ve otoriteye uyumlu çalıma ve profesyonel çalışmayı teşvik eden kurumsal ödül ve teşvik. Uzmanlaşma, bilginin üretimi ya da sanatın yapımı sırasında harcanan önemli çabaları gözden kaçırmak demektir. Uzmanlaşmayla bilgi ya da sanatın üretimi sırasında gözden kaçan insani boyutlar, çabalar üretimi daha gayri şahsi kılar. Bilgi ve sanat seçimler ve kararlar, bağlılıklar ve ittifaklar düzeyinden üretilen bir şey değil de sanki salt gayri şahsi kuramlar veya yöntemler düzeyinde üretilen bir şey olarak görülmeye başlar. Örneğin edebiyat uzmanıysak, genellikle tarihi, müziği, siyaseti devre dışı bırakmalısınız. Edebiyat alanında uzman olmak, otoritelerin, liderlerin her dediğini kabul etme ve ehlileştirilmiş bir zemine kaymak anlamına gelir. Uzmanlaşma sayesinde heyecan duyma ve bir şeyleri keyfetme duygumuzu yitirmeye başlarız. Oysa, bir entelektüel için heyecan duyma ve bir şeyleri keşfetme duygusu olmazsa olmaz duygulardır (Said, 2009: 78). Daha önce bu duyguları "daemonic" güçler olarak açıklamıştık. İşte bu amatör ruh, disiplinler arasında ve de aynı disiplinin içindeki alışverişte önemlidir.

Bilirkişi olma baskısı da uzmanlaşmayla ilintilidir. Örneğin Noam Chomsky, Amerika'da dilbilim alanında bilirkişi kabul edildiğinde, onun uluslar arası siyasete dair topladıkları ve yazdıkları dinlenmez. ABD'nin dış politikasını muhalif bakış açısıyla anlatmaya başladığında tartışmanın uzmanı olmadığı gerekçesiyle söylediklerini akademik camianın bir bölümü dikkate almaz. Benzer dikkate almamalar ya da hafif burun kıvrımlar akademik toplantılarda, bölüm toplantılarında başka akademisyenlerin başına da gelir. Değişik bir konu hakkında konuşmaya başlayan bir akademisyen, önce uzmanlaştığı alanla anılır ve söylediği şey ikinci planda kalır. Kişinin söylediklerinden geçmek yerine belirleyici olan onun derinleştiği uzmanlık olur. O, bir alanda uzmanla, diğer konularda yürüttüğü fikirlerin içeriği ve niteliği üzerine akıl yürütmek ve tartışmak yerine sadece uzmanlık alanı temel olarak değerlendirilmeye başlar.

Profesyonelleşmenin getirdiği üçüncü baskı olan iktidarın taleplerine ve halesine göre bilgi ve sanatsal üretimde bulunma, günümüz entelektüel dünyasına hakim durumdadır. Türkiye'de bu durumun iletişim alanındaki en son örneklerinden birisi "medya okuryazarlığı"nın moda haline gelmesinde yaşanmıştır. 2004 yılında Devlet Bakanlığı bünyesinde kurulan Şiddeti Önleme Platformunda, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ilk defa ilköğretim okullarında medya okuryazarlığı derslerinin okutulmasını önermiş, aynı yıl Milli Eğitim Bakanlığı'na konuyla ilgili resmi girişimini yapmıştır. 2005 yılında ise konuya üniversiteler sahiplenmeye başlamıştır. Aynı Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin ev sahipliğini yaptığı Uluslar arası Medya Okuryazarlığı Konferansı'nda RTÜK medya okuryazarlığının neden gerekli olduğuna ilişkin resmi bir bildiri sunmuştur. 2004-2006 yılları arasında çeşitli ülkelerdeki programlar ve çalışmaların sonuçları araştırılıp incelenmiştir. 24 Kasım 2006 tarihinde Ankara'da Uluslar arası Medya Okuryazarlığı Paneli düzenlenmiş, akademisyenler ve yabancı ülkelerde görev alan yetkililerin görüşleri ve deneyimleri paylaşılmıştır. Ayrıca RTÜK'ün temsil edildiği, Üst Kurul yöneticilerinin katıldığı toplantıda medya okuryazarlığı kavramını tanıtan, medya okuryazarlığının gerekliliğini vurgulayan konuşmalar yapılmıştır. Ön hazırlık çalışmaları sonucunda Medya Okuryazarlığı konusundaki çalışmaları yürütmek üzere; RTÜK uzmanları, Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi'nden akademisyenlerin katılımıyla bir komisyon oluşturulmuştur. Komisyon çalışmalarında, özellikle ABD ve Avrupa'daki örnekleri incelemiş, konuya ilişkin yurtiçi ve yurtdışı makaleler ve diğer çalışmalar ayrıntılı bir biçimde değerlendirilmiştir. Bütün bu gelişmeler

sonucunda RTÜK ve MEB "Medya Okuryazarlığı Eğitim Projesi"ni başlatmıştır (<http://www.medyakuryazarligi.org.tr/tarihce.html>).

O tarihten günümüze kadar değişik paneller, sempozyumlar düzenlenmiş, iletişim fakültelerinde konuyla ilgili dersler konulmuş ve kitaplar yayımlanmış, çeviriler yapılmıştır. Burada önemli olan husus, bilgi ve iktidar arasındaki ilişki göz önüne alınmadan, entelektüelin kendi eleştirel sorgulamasını ve kendi gündemini, araştırma konusunu kendisinin belirlemesi yerine iktidarın belirlediği bir konunun peşinden gitmesidir. Kültür Endüstrisi'ni ve medya ile siyasi iktidar arasındaki ilişkileri yeterince dikkate almayan, sorumluluğu ve çözümü izleyicilerde gören bir gündemin peşinden gitme; üretilen çalışma eleştirel olsa bile en nihayetinde gündeme eklenilen bir konu olması itibarıyla sorunludur.

Profesyonizmin getirdiği bir başka baskı olan ödül ve teşvik mekanizması entelektüellerin gündemlerinin bu tür moda olan konularla ilgilenmesi durumunda devreye sokulur daha çok. Moda konularla ilgili projeler teşvik edildiğinde artık bilim, sorgulama yerine daha pragmatik amaçlarla yürüyen bir çerçeveye girmeye başlar. Said, bu tür baskılar karşısında entelektüele, gerçek bir entelektüel bilinçle donanmayı önerir: Entelektüel, kârla, bencil ve dar uzmanlaşmayla değil, özenle ve sevgiyle beslenen bir etkinlik olarak amatörizm'le donanmalıdır:

Bugün entelektüel bir amatör olmalıdır; toplumun düşünen ve ilgili bir üyesi olmak için kişinin, ülkesine ve iktidarına; ülkesinin kendi yurttaşları ve diğer toplumlara ilişki kurma tarzına dair en teknik ve profesyonelleşmiş faaliyetlerin bile özünde yatan ahlaki meseleleri gündeme getirmeye yükümlü olduğunu düşünen biri. Dahası, entelektüelin amatör ruhu, çoğumuzun yaşadığı katıksız profesyonel rutinin içine girip onu çok daha hayati ve radikal bir şeye dönüştürülebilir; insan kendisinden yapması beklenen şeyi yapmak yerine bunu niye yaptığını, bundan kimin yarar sağladığını ve kendi kişisel projesiyle ve orijinal düşüncelerle bunun arasında nasıl yeniden irtibat kuracağını sorabilir (Said, 2009: 83).

3. Disiplinlerin Sınırları ve İletişim

Sosyal bilimler modern dünyaya ait bir girişimdir. Kökleri, onaltıncı yüzyıldan beri olgunluğa erişen, kuruluşunda onun da kendine düşeni yaptığı ve parçası olduğu modern dünyada, gerçeklik hakkında, bir biçimde ampirik olarak doğrulanan sistemli, dünyevi bilgi üretme çabasıdır (Gulbenkian Komisyonu, 2005: 12). Ondokuzuncu yüzyılda ise bilginin disiplinlere ayrılması ve meslekleşmesi, yani yeni bilgi üretmek ve bilgi üretenleri yeniden üretmek üzere süreklilik gösteren kurumsal yapıların oluşturulması damgasını vurdu. Farklı disiplinlerin oluşturulma sürecinin ardındaki varsayım, sistematik araştırmanın gerçekliğin farklı alanlarında uzmanlaşmasını gerektirdiği yönünde inançtı. Böylece gerçeklik rasyonel olarak farklı bilgi kümelerine ayrıldı. Bu bölümlenmeyle aynı zamanda entelektüelin daha üretken olması amaçlanıyordu (Gulbenkian Komisyonu, 2005: 16).

Gerçekliğin parçalanmasının yukarıda belirttiğimiz profesyonelize giden yolu açtığı aşikardır. Aslında parçalamak, gerçekliği bir hamlede sindirmenin mümkün olmamasıyla ilgilidir. Madem bizim dışımızdaki sosyal gerçeklik değişik bakış açılarıyla parçalara ayrılmadan anlaşılıyor o halde farklı disiplinlerin oluşturulması bir tür zorunluluk halini alır. Ama sorun, parçaların nasıl bütünleştirileceğidir. İşte bunun için entelektüel alanda parçalar konusunda uzman olmak yetmemekte, parçaların birleştirilmesi ve daha değişik parçalar arasında dans etme konusunda amatör olmak da gerekmektedir.

19. yüzyılda disiplinler sınırların belirginleştiği ortamda ise entelektüel verimin disiplinlerin parçalanmasıyla sağlanacağı umuldu. Disiplinler bir yelpaze gibi açıldı. Yelpazenin bir tarafında ampirik olmayan bir faaliyet olarak matematik; ve daha sonra fizik, kimya, biyoloji gibi doğa bilimleri yer almaktaydı. Diğer tarafta ise ampirik olmayan bir faaliyet olarak matematiğin karşılığı olan felsefe, onu takiben belli başlı sanatsal faaliyetleri inceleyen ve çoğu zaman bu sanatların tarihini

yaptığı için tarihe yaklaşan insan bilimleri yer almaktaydı. İnsan ve doğa bilimlerinin ortasında ise sosyal gerçeklikleri inceleyen “sosyal bilimler” yer almaktaydı. Sosyal bilimlerin değişik disiplinleri, bu yüzyılda spekülasyondan farklı olarak gerçeklik hakkında ampirik bulgulara dayalı bilgi üretmesini sağlamak için harcanan çabaların bir parçası olarak oluşturuldu. Amaçlanan şey, sezgi veya doğruyu icattan ziyade öğrenmek idi. Bu yüzyıl boyunca çok sayıda disiplin adı önerildi. Birinci Dünya Savaşı sıralarında ise birkaç isim etrafında belirli bir görüş birliği oluştu. Üzerinde uzlaşılan isimler şunlardı: tarih, iktisat, sosyoloji, siyaset bilimi ve antropoloji. Bunlardan sosyoloji, siyaset bilimi ve iktisat üçlüsü temel sosyal bilimler (nomotetik) olarak görüldü. Tarih ise her olayı kendi tekliği içinde betimleme özelliğine sahip bir bilim olarak idiografik bir bilim olarak konum edildi. 1945’ten sonra Gulbenkian Komisyonu’nun sosyal bilimlerin yeniden yapılanması doğrultusunda hazırladığı raporunda ayrıntıları çizilen bir dizi gelişmeler nedeniyle disiplinlerin sınırları sorgulanmaya ve disiplinler arasında işbölümüne gidilmeye başlandı (Ayrıntılar için bkz. özellikle 37-67).

Disiplinler arasındaki çeşitli örtüşmelerin sonuçlarından birisi disiplinlerin arasındaki sınır çizgilerinin kaybolmaya başlamasına ve kendi içlerindeki homojenliklerinin giderek kaybolmasına giden yolu açtı. İkinci olarak bu gelişmeler disiplinlerin kendi entelektüel dayanaklarının meşruiyetini ve iç tutarlılıklarını sorgulamalarında etkin oldu. Bulunan çözümlerden birisi iletişim araştırmaları, yönetim bilimleri ve davranışsal bilimler gibi yeni “disiplinlerarası” isimler yaratılmasıydı (Aynı rapor, 48-49).

Dolayısıyla iletişim, aslında disiplinler içindeki tartışmalardan ve disiplinlerin sınırları arasındaki sınır çizgilerine dair yıllardır süren sorgulamalardan doğmuş ve başından beri disiplinlerarası kavşak noktasında oluşan bir bilimdir. Bunun altını özellikle çizmek gerekiyor. Sosyal bilimlerin ve insan bilimlerinin değişik alanlarında çalışan entelektüeller kendi çalışma alanları dahilinde yaptıkları çalışmalara iletişim olgusunu da katmışlar, iletişimin bireysel, toplumsal, siyasal, teknolojik, kültürel ve ekonomik gibi pek çok boyutlarını ele almışlardır. Örneğin siyaset bilimciler iletişimi, seçim, propaganda, oy verme davranışları gibi siyaset boyutlarıyla incelerlerken; tarihçiler basın, sinema, kitap, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarının tarihsel gelişmelerine; sosyologlar iletişimin toplumsal işleyişine ve toplumsal etkilerine odaklanmışlardır. İletişimin disiplinler bir kimlik kazanmasında en önemli adımlardan birisi bu araştırmalardır. Farklı disiplin dallarında dağılmış bu araştırmaları ortak bir şemsiye altında toplamaya yönelik ‘değerlendirme yazıları’ iletişim alanının sınırlarının çizilmesi ve alanın özgül niteliğe bürünmesine katkı sağlamıştır (Delia, 1987: 21; Ayrıca bkz. Öztürk, 2008: 151-153). İletişim eğitiminin üniversitelerde ayrı bir disiplin olarak ortaya çıkması 1950’lerde başlamıştır (Shoemaker, 1993). İletişim, önce ‘kendi içinden sorunsallaştırılmış’ bir araştırma alanı olarak kurulmamış (Mutlu, 2005: 36), değişik akademik disiplinlerin bulunduğu bir alan olmuştur. İletişimin ‘özerk bir disiplin olmaya doğru yol almasında’, ‘etki’ konusunu merkeze alan araştırmalarda geliştirilen ‘kuramsal kavramların’ önemli katkısı olmuştur (61).

İletişimin değişik disiplinlerin kesişim noktasındaki konumu, günümüzde halen tartışılmaktadır. İletişim kendi başına özerk bir disiplin mi olmalıdır; yoksa disiplinlerarasında bir araştırma alanı mı olarak kalmalıdır? Bu tartışmanın Türkiye ayağına baktığımızda bazı entelektüeller iletişimin özerk bir disiplin olmasına karşı bir konumu benimsemektedirler. Örneğin İnal şöyle der:

“Bir disiplin olmak” iddiası, iletme ve medya kuramlarına fazla bir şey kazandırmaz aksine kaybettirir kanısındayız. Başlarını sokacak bir kovuk aramak yerine, iletişim kuramcıları, farklı disiplinler arasında bir köprü oluşturacak ve son derece canlı bir araştırma alanı olan iletişimin, bu yönü üzerinde durmalıdırlar. Psikanalizden dilbilimine, ekonomiden siyaset bilimine uzanan geniş bir disiplinlerarası alanın köprülerini oluşturacak olanlar kanımızca gelecekte, iletme ve medya kuramcıları olacaktır. Alandaki aşırı uzmanlaşma eğilimleri ise bu oluşumu hızlandırmak çok engellemektedir (t.y.: 200).

Bu da bir başka uca savrulmadır. Disiplinlerarası olmak, illa disiplinin sınırları dışında olmayı gerektirmez. Özerk bir disiplin olmak hem disiplinin sınırları içinde hem de diğer disiplinler arasında zaman zaman gezinti yapmayı ve onlardan beslenmeyi içerir. Disiplinler arasındaki işbölümü

Gulbenkian Komisyon'un raporunda da belirtildiği gibi "disiplinler biçiminde gerçekleştirilebilir" (2005: 88). Üstelik disiplinlerin yerine getirdiği bir başka işlev daha vardır: "Zihinleri disiplin altına alma ve bilimsel enerjiye kanalize etme işlevi." (88). Bu nedenle disiplinlerin katı sınırlarına karşı mekanik ve katı bir disiplin değil, daha esnek ve özerk bir disiplin anlayışını benimsemek çözüm olabilir. İletişim, her halükarda özerk ve esnek bir entelektüel faaliyette bulunacak şekilde yapılandırılması gereken bir disiplini olmalıdır.

Bu çerçevede disiplinlerarası bir kavşak noktasında olan iletişim disiplini içinde çalışan entelektüeller (uzmanlar ve daha teknik ve pratik dersleri veren diğer entelektüeller dahil) başka disiplinlerden ödünç kavramlara, uygulamalara ve kuramlara daha fazla başvurulabilirler. Değişik disiplinler arasında deyim yerindeyse dans etmek, entelektüele, amatörizmi canlandıracak yeni ufuklar sağlayabilir. İletişim, insanı, tekniği, mesajın içeriğini, üretene, alımlayanı gibi pek çok boyutuyla kapsamlı bir konu olduğu için ister istemez farklı alanlar arasında gezinti yapmayı zorunlu kılan bir disiplindir. İletişim, tıpkı medyaya dair Mike Wayne'nin söylediği gibi "köprü bir kategori"dir (2009: 169). Altyapı ile üstyapı arasında, altyapının ve üstyapının öğeleri arasındaki esnemeği sağlayan bir tür tampon mekanizmadır.

İletişimin bu doğası, parçalılığı, uzmanlaşmayı baştan engellemektedir. Buna karşın iletişim eğitiminde ısrarla uzmanlaşma savunulmakta, amatörizmi canlı tutmaya özel gayret sarf eden entelektüellere ise tuhaf bir gözle bakılmaktadır. Oysa iletişim alanında çalışanların, sosyal bilimlerin diğer alanlarında çalışanlara "daemonic" ruhu ilham edebilecek kadar önünde geniş fırsatları vardır. İletişim alanı, uzmanlaşmada fetişizmi önleyecek ve amatörizmi canlandıracak olağanüstü potansiyeller taşımaktadır. Ancak bu gizil halde kalmıy; henüz tam olarak kuvveden fiile geçirilmemiş bir potansiyeldir. Potansiyelin değerlendirilmesi için profesyonizm bahsinde sözünü ettiğimiz hususlar yanında aşağıda belirteceğimiz kuram ile pratik arasındaki yapay ayrımın da ortadan kaldırılması gereklidir.

4. Teori mi ? Pratik mi ? Yoksa...

İletişim fakültelerinde öğrencilerin ve hatta öğretmenlerin bir kısmının sıkça şikayet ettikleri hususlardan birisini, teorik derslerin yoğunluğu ve uygulama derslerinin azlığı oluşturur.³ Eğer fakülteden mezun olup iş bulunacaksa, işin gereklerini pratik düzeyde öğrenmenin gerekliliği savunulur; teorik derslerin bu çerçevede hiçbir işlevinin olmadığı ileri sürülür. Tartışmalı bir savdır bu. Neden?

Entelektüel tartışmamızda hatırlanacağı gibi entelektüel, sadece bilim insanlarını değil; uzmanları, teknisyenleri, kameramanları, din adamlarını kapsayacak bir içeriğe sahiptir. Dolayısıyla hem teorik hem de pratik düzlemde faaliyette bulunduğu ileri sürülen tüm bilgi işçileri aslında entelektüeldir. Hatta bir adım daha ileri gidersek, Gramsci'nin de dediği gibi herkesin entelektüel olduğu söylenebilir. Çünkü öncelikle "herkes kültüre mensuptur, çünkü herkes düşünür ve neden sonuç ilişkisi kurar" (1985: 25) Herkes sahanda yumurta yapabilir veya ceketindeki söküğü dikebilir (Gramsci, 2010: 378). Ancak "toplumdaki herkes entelektüellerin işlevine sahip değildir. Bu nedenle bir insanın tavada yumurta yapması onu açıcı, söküğünü dikmesi de terzi yapmaz (378).

Gramsci'nin bu ifadelerindeki vurgularından birisini, entelektüeli entelektüel yapanın sadece teorik bir düzey olmadığı oluşturur. Entelektüel, teori ve prati arasında gidip gelen, bu düzeyler arasında dans eden bir konumda olmalıdır. Gelgelelim burada teori ile pratik arasındaki ayrımın da aslında analitik bir ayrım olduğunu belirtmemiz gerekiyor. Çünkü en düşünsel denilen faaliyetlerde dahi

3 Tersî şikayet, yani uygulama derslerinin yoğunluğu nedense az duyulur.

mutlaka pratik; en pratik işlerde dahi teori mutlaka bulunur. Gramsci şöyle der:

Salt fiziksel emeğin mevcut olmaması ve hatta Taylor'un 'eğitilmiş goril' ibaresinin belli bir yöndeki bir sınırı gösteren bir metafor olmasından ayrı olarak, herhangi bir fiziksel işte, isterse en aşağı ve mekanik bir iş olsun bu, minimum düzeyde bir teknik nitelik, yani minimum düzeyde bir yaratıcı düşünsel etkinlik mevcuttur (2010: 378).

Hayatın ve hayatta icra edilen emeğin kendisi saf haliyle teori ve pratik olmadığına, teori pratiği; pratik teoriyi içermediğine göre bu iki kavrama keskin kategoriler şeklinde bakmamız gerekir. Teori ve pratik mutlak ikilikler değildir. Bunun yerine teori ile pratiğin birleştiği daha genel düzlemde, praxis düzleminden bakmamız gerekiyor.

Sadece teori ve sadece pratik gibi bir noktadan, bu ikisinin birleşimini ifade eden praxis gibi konumlanma noktasına geçmek kolay değildir. Öncelikle bilinç düzeyinde teori ile pratik fetişliğinden sıyrılıp, zihnin "hem...hem" ler ile çalıştığı bir safhaya sıçramayı gerektirecek bir deneyim ve kuramsal birikim edinilmesini gerektirir. Praxis, Mosco'nun da belirttiği gibi, genel olarak insan failliğine ve özel olarak insanların kendilerini ve dünyayı ürettikleri ve değiştirdikleri özgür ve yaratıcı eylemi ifade eder (1996: 37).

Kavram, Kant, Hegel ve Marx'ın çalışmalarında merkezi yer tutmuştur (Mosco, 1996: 37). Praxis'e sosyal bilimlerde merkeze alan bir kişi, hakikatin sadece içsel düşünmeyle, teoriyle bulunacağına inanmaz. Bilgi; deneyim, karşılıklı ilişki, eylem ve düşünmenin etkileşimiyle oluşur (38).

Bir kameramanın, gazetecinin, halkla ilişkiler uzmanının en pratik denilen faaliyetlerinde dahi teori yer alır. Önemli olan nokta, sağduyusal düzeyde var olan bu teorinin önce farkına varacak bir bilinç edinmek; ikincisi değişik disiplinlerde edinilecek teorik birikimi en teknik işlerde bile var olan sağduyusal düzeydeki teoriyi filizlendirecek ve geliştirecek doğrultuda kullanmaktır. Böylece bir kameraman artık farklı teorik zaviyelerden hayata, insana bakabilir; farklı açılardan zengin ve değişik çekimler yapabilir. Sistematik teoriler olmadan hayata bakmak ve sadece sağduyusal düzeyde çekim yapmak, evrensel eğitim yapan bir kurumdan mezun olan insanların sıradan bir insandan farkı nedir sorusunu ister istemez sordurtur insana. Teorik bir bakışın ne demek olduğunu şöyle bir kurguyla hayal edelim:

Bir gemideki yolcular denizde balina görüyorlar. Bu sırada herkesin tepkileri farklı oluyor. Kimileri "balığa bak!" diye birbirlerine seslenirken; başkaları bir yandan "balınaya bak!" derlerken aynı zamanda balınaya balık diyenlere yönelik şaşkınlıklarını bakışlarıyla dile getiriyorlar. Balinanın balık değil, bir memeli olduğunu bilmek ancak teori düzeyinde mümkün. Sağduyu düzeyinde kalındığında; denizde yüzen ve balığa benzeyen her varlık dış görünüşleri itibarıyla balık zannedilebilir. Tıpkı gerçekte kuş olmasına karşın pengueni de balık zannetmek gibi. Sağduyu düzeyinin ötesine geçen bir insan; dış görünüşler düzeyinde kalmaz ve balinanın bir köpekbalığından ziyade ormanda yaşayan aslan ve o an gemide balınaya bakan insanlarla akraba olduğunu kavrayabilir. Balinanın balina olduğunu kavramak açığı biraz değiştirip, Zizek'in deyimleriyle balınaya "yamuk bakmak" sayesinde olur.

Zizek'in Yamuk Bakmak (2010) kitabında Holbein'in 1533'de yaptığı The Ambassadors isimli tablosundaki kuru kafayı görme için de gereklidir bu bakış. Aşağıdaki tabloda ancak "yamuk bakmak" sayesinde görülebilecek kuru kurukafa bulunmaktadır. Bakış açısı dik olduğunda kuru kafa leke olarak görülmektedir. Her ne ise, bu bakışı yakalamak için mutlaka bakışlar arasında dans etmemiz gereklidir (Bkz. özellikle beşinci bölüm, "Hitchcockçu leke"). Bakışlar arasındaki dans, teori ve pratik arasında gidip gelmeyi, konumlanma noktalarımızı sürekli değiştirmeyi, en net bakışı bulmayı ve böylece Holbein'in tablosundaki lekeyi leke olarak değil kurukafa olarak; denizdeki

memeli olan bir hayvanı balık olarak değil balına olarak görmemizi sağlar. Kameraman örneğinden gittiğimizde en net ve çarpıcı bakışı yakalaması için kameramanın, felsefe, sosyoloji, tarih, iletişim gibi pek çok disiplin içerisinde gezinti yapması; bu birikimi, yaptığı teknik yoğunluklu işe taşıması ve onunla bütünleştirmesi elzem haline gelir.

Holbein, The Ambassadors (1533)

5. Teori ile Pratik Arasındaki Bağlantıda Öğretmenin Rolü

Teori ile pratik arasında dikotomi yaratacak fetişlikten uzaklaşmak için öğretmenin yapacakları şeyler de vardır. Öncelikle, teoriyi soyut ve gerçeklikten kopuk bir şekilde sunmak yerine; aşkınlıktan ve soyut düzeyden yeryüzüne indirmesi, yaşayan somut insan ve toplum gerçekliğiyle buluşturması gerekir. Soyut olan somut olanla buluşturulmalı, ikisi arasında dans gerçekleştirilmelidir. Soyut ve somut arasında sürekli gidilmeli ve gelinmelidir. Teori, en nihayetinde hayattan ve insan ilişkilerinden yola çıkılarak yapılan soyutlamalardır. Soyutlamaları tekrar hayata indirmek ve gerçekle buluşturmak ve de gerektiğinde yeni gelişmelerle revize etmek entelektüelin görevidir. Teori hayattan kopuk değil hayatta iç içedir; bu içiçeliği bellecek ve öğrenciyle paylaşacak olan kişi öğretici olan entelektüeldir. Gramsci (2010: 389) şöyle der: “Okul ile hayat arasında birlik yoktur, öğretim ile eğitim arasında da otomatik birlik yoktur. Okulda öğretim ile eğitim arasındaki bağ, öğretmenin canlı çalışmasıyla hayata geçirilebilir ancak.” Teori ile pratik, okul ile hayat arasındaki bağlantının kurulmasında öğretmenin faaliyetleri merkezi öneme sahiptir.

Bu durum, teknik dersleri veren öğretmenler için de geçerlidir. Onlar da pratiğin teoriyle ilişkisini kurabilmeli, bu çerçevede teorik bir entelektüel düzlemde kendilerini geliştirmelidirler. Bir öğrenci; kameraman veya senaryo yazarı olmak istiyorsa fakülteye gitmesine gerek yoktur; kursa gidip rahatlıkla bu teknik becerileri öğrenebilir. Fakülte, öğrenciye senaryo yazacak bakışı ve içeriği kazandırmazsa, herhangi bir kurs yerinden farkı kalmaz. Pratik yoğunluklu dersleri veren öğretmenlerin bunun bilincinde olmaları ve teorik ağırlıklı okumalarla kendilerine geliştirmeleri

gereklidir.

Burada önemli bir soru çıkıyor: İletişim fakültelerinde pratik ve teorik ağırlıklı dersler müfredatta bulunuyorsa, niçin öğretmenler birbirlerinin derslerinden yararlanmasın? Bu da yetmez: Niçin pratik ağırlıklı dersler verenler kendi aralarında; teorik ağırlıklı dersler verenler kendi aralarında akademik bir işbirliğine gitmesin? Somutlaştıralım. Örneğin bir senaryo yazımı dersine giren öğretmen, İletişim Sosyolojisi, İletişim Tarihi, Türkiye'nin Toplumsal Yapısı gibi derslere giremez ve dersleri dinleyemez mi? Bu yapılamıyorsa en azından yüksek lisans ve doktora programları takip edilemez mi? Kişinin pratik düzeyindeki deneyimi ve birikimi yüksek lisans ve doktora derslerine taşınmaz mı, aynı zamanda oradaki birikimden pratik yoğunluklu derslerde istifade edilemez mi?

Paulo Freire (1991) kült kitabı Ezilenlerin Pedagojisi'nde ideal eğitimin, öğretmenin öğrenci, öğrencinin öğretmen olduğu paylaşımcı bir etkinlik olması gerektiği konusunda ısrarlıdır. Bir öğretmen, okulda hem öğretmen hem öğrenci olmalı, gerektiğinde sıralama dahi değiştirilmeli yani öğrenci rolü başa gelebilmelidir: öğretmen-öğrenci ve bazen öğrenci-öğretmen. Aynı durum öğrenci için de geçerlidir. Öğretmen, ansiklopedik bilgileri aktarmak yerine süreklî hayatta, öğrenciyle iç içe olan, hem alan hem veren konumunda olmalı ve konular arasında dans edebilmelidir. İşte pratik ağırlıklı ders veren öğretmenlerin teorik derslerle ilişkisi de böyle olmalı, teori ve pratik arasında gidip gelebilmeli ve öğrenciyle daha zengin bir paylaşıma girebilmelidir. Aynısı, teorik ağırlıklı dersler veren öğretmenler için de geçerlidir. Onlar da pratik ağırlık veren derslerde bulunsalar, bulunmuyorsa bile bu tür dersleri veren öğretmenlerle iletişime geçseler daha farklı bir entelektüel inşasına doğru yol alınabilir. Bu entelektüel, amatör ruhludur, yaratıcıdır ve yeniliklere açıktır. Böylece hem teorik birikimlerini pratik ağırlıklı dersler veren öğretim üyelerine taşıyabilir ve hem de bu temas neticesinde pratik ağırlıklı dersler veren öğretim üyelerinin birikimlerinden yararlanabilir. Bu iki öğretmen kimliğinin (pratik ve teorik ağırlıklı tersler veren öğretmen kimliğinin) lisans ve yüksek lisans derslerinde karşılaşmaları durumunda ise öğrenciler teori ve pratiğin ilginç bir senteziyle temas kurabilirler.

Sonuç

Teori ve pratiğin sentezine yönelik temas, yeni entelektüele giden yolda önemli bir adımdır. Yeni entelektüelin oluşum tarzı Gramsci'nin deyişiyle "artık belagatla değil" "pratik hayata aktif katılımda düşünmektedir, çünkü belagat, "duyguların ve tutkuların zahiri ve geçici taşıyıcısıdır." Yeni entelektüel, "sadece basit bir hatip olarak değil, inşacı olarak, örgütleyici, 'her daim ikna edici biri' olarak yerini almalıdır. Bu entelektüel, bir iş olarak teknik ile bilim olarak teknik arasında gidip gelebilmeli ve en önemlisi "tarihsel hümanist anlayışı" benimsemelidir. Bunu yapmadığı takdirde entelektüel, "uzman" düzeyinde kalır, "uzman+politikacı", yani "yönetici" düzeyine geçemez (Gramsci, 2010: 399-400).

İletişim eğitiminin asıl amacı, yeni entelektüeli yaratmak olmalıdır. Bu entelektüel, teori ve pratiği buluşturan, soyut ve somut arasında gidip gelen, bilgiyi uygulayabilen ve uygulamalardan, deneyimlerden teorik genellemeler çıkarabilen, yamuk bakabilen, hayatı sorgulayan, eleştiren ve gerektiğinde onu dönüştürmek için mücadele edebilen, hayatın tarafı olarak inşa edildiğinin bilinci içerisinde olan ve bu nedenle de tarafsız olarak kalmanın kendisinin bile tarafılık anlamına geldiğini kavrayan bir konumda olmalıdır. Ancak yeni entelektüelin doğuşu için önce bizlerin, öğretmenlerin, kendimizi evriltmemiz gerekiyor.

Kaynakça

Delia, Jesse G. "Communication Research: A History", Handbook of Science içinde (Newburk Park: Sage,1987), Ed. Charles R. Berger ve Steven H. Chaffe.Freire, Paulo, Ezilenlerin Pedagojisi (İstanbul: Ayrıntı, 2010), Çev Dilek Hattatoglu, ve Erol Özbek, 4. Baskı.

- Gramsci, Antonio. Gramsci Kitabı (Ankara: Dipnot, 2010), Haz. David Forgacs, Çev. İbrahim Yıldız.
- Gramsci, Antonio. Selections from Prison Notebooks (London: Lawrence and Wishart, 1978), çev. ve ed. Quintin Hoare ve Geoffrey Nowell Smith.
- Gramsci, Antonio. Selections from Cultural Writings, çev. William Boelhower, ed. David Forgacs and Geoffrey Nowell-Smith (London: Lawrence and Wishart, 1985), s.25.
- Gulbenkian Komisyonu. Sosyal Bilimleri Açın: Sosyal Bilimlerin Yeniden Yapılanması Üzerine Rapor (İstanbul: Metis, 2005), Çev. Şirin Tekeli, 5. Baskı.
- Jacoby, Russel. The Last Intellectuals: American Culture in the Age of Academe (New York: Basic Books, 1987).
- Mardin, Şerif. "Tanzimat ve Aydınlar", Türkiye'de Din ve Siyaset Makaleler 3 (İstanbul: İletişim, 1993) içinde, 3. Baskı.
- Mosco, Vincent. The Political Economy of Communication (London: Sage, 1996).
- Mutlu, Erol. "Kitle İletişim Kuramları ve Türkiye'de Basın-Yayın Eğitimi", Globalleşme, Popüler Kültür ve Medya içinde (Ankara: Ütopya), s. 50-74.
- Özkök, Ertuğrul. İletişim Kuramları Açısından Kitlelerin Çözülüşü (Ankara: Tan, 1985).
- Öztürk, Serdar. Türkiye'de İletişim Düşüncesinin Kökenleri (Ankara: G. Ü. İletişim Fak., 2008).
- Said, Edward. Entelektüel Sürgün, Marjinal, Yabancı (İstanbul: Ayrıntı, 2009), Çev. Tuncay Birkan, 3. Baskı.
- Shoemaker, P. J. "Communication in Crisis: Theorie, Curruical, and Power", Journal of Communication, 1993, 43:4 (Autumn), s. 146-153.
- Turgenyev, Sergeyeviç Turgenyev. Babalar ve Oğullar (İstanbul: İş Bankası, 2011), Çev. Ergin Altay, 4. Baskı.
- Zizek, Slavoj. Yamuk Bakmak (İstanbul: Metis, 2010), Çev. Tuncay Birkan, 4. Baskı.
- Wayne, Mike. Marksizm ve Medya Araştırmaları: Anahtar Kavramlar, Çağdaş Eğilimler (İstanbul: Yordam, 2009).
- <http://www.medyakuryazarligi.org.tr/tarihce.html>